

Tygodnik Gospodarczy

Rok III

Poznań, dnia 11 października 1947

Nr 41

TREŚĆ: Zysk brutto w przedsiębiorstwie przemysłowym — Nowe prawo probiercze (str. 376 — Opóźniecie i zwłoka dłużnika (str. 377) — Wyjaśnienia w sprawie koncesjonowania handlu (str. 378) — Stosowanie dekretu o prawie karnym skarbowym (str. 379) — Pomiary w przemyśle (str. 379) — Komunikaty (str. 380).

Zysk brutto w przedsiębiorstwie przemysłowym

Obowiązująca ustawa o zwalczaniu nadmiernych zysków i wydane na podstawie tejże ustawy zarządzenia mówią o zysku brutto przedsiębiorstwa. Jak wynika z zakresu działania stworzonych w tym celu organów, głównym punktem zainteresowania są przedsiębiorstwa handlu hurtowego i detalicznego. Słuszne jednak i coraz to częstsze są zapytania ze strony przedsiębiorstw przemysłowych sektora prywatnego, jaka jest dopuszczalna marża zysku brutto w przedsiębiorstwie przemysłowym. Trudno udzielić tutaj wyjaśnień wobec braku wyraźnych wytycznych w oparciu o odpowiednie zarządzenia. To też w sposób ogólnikowy można na tego rodzaju pytanie dać odpowiedź, która z reguły ogranicza się do przestrzegania godziwego zysku netto przy przyjęciu indywidualnych kosztów prowadzenia danego przedsiębiorstwa przemysłowego.

Z drugiej strony nie ulega najmniejszej wątpliwości, że po unormowaniu tych ważnych spraw w dziedzinie handlu, przyjdzie kolej pod dyskusję czynników miarodajnych i kontrola przemysłu w zakresie dopuszczalnej marży zysku brutto. Zagadnienie to będzie niewątpliwie rozwiązane w sposób różnorodnie odbijający się na zakres działania przedsiębiorstwa przemysłowego, którego zasadnicze koszty produkcyjne zależą od wielu czysto indywidualnych wpływów, pomijając podstawowy koszt nabycia surowca do produkcji.

Przedmiotem wstępnym dyskusji jest właściwe i trafne rozstrzygnięcie, co należy rozumieć pod zyskiem brutto w przedsiębiorstwie przemysłowym, tj. które z kosztów prowadzenia tego przedsiębiorstwa należy wkleśzczyć w identyczne ramy przedsiębiorstw handlowych, by ustalić zysk brutto.

Przedsiębiorstwo przemysłowe opiera się w sprawozdaniu swoim nie tylko na liczbach księ-

gowości, lecz na rachunkowości w najszerszym pojęciu tego słowa.

Wyżej wspomniane przyczyny wymagają od księgowego zatrudnionego w przedsiębiorstwie przemysłowym znajomości nie tylko samego księgowania, lecz wiążących się ze sobą takich spraw, jak opanowanie procesu produkcji, umiejętności planowania, kalkulacji, kontroli i prowadzenia takiej statystyki, która nie utraci na aktualności, lecz odda usługi na jak najdłuższą metę działania.

Księgowanie zaszczości w przedsiębiorstwie przemysłowym bez powiązania z planowaniem, kalkulacją i statystyką chybia właściwemu celowi. Śmiem twierdzić, że jeszcze dziś w wielu przedsiębiorstwach przemysłowych te sprawy nie są znane, a wyniki prac księgowego wykazują zwykłą mechanizację pracy bardzo często tak powikłaną, że z nadzwyczajnym wysiłkiem nakładu pracy dojść można do tych rezultatów, które między innymi pozwalałyby ustalić nam zysk brutto danego przedsiębiorstwa przemysłowego.

Na tym miejscu nie od rzeczy będzie przypomnieć tekst rozporządzenia ministra skarbu o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych, który w bardzo niewielu wypadkach jest dobrze zrozumiany i brany pod uwagę. Paragraf 8. tego rozporządzenia mówi, że: „Księgi handlowe powinny być prowadzone w ten sposób, aby na ich podstawie można było do-
kładnie ustalić poszczególne składniki kosztów nabycia zakupionych towarów oraz kosztów wytworzenia wyrobów gotowych i półgotowych”.

Ustęp trzeci tego paragrafu mówi, że na koszty wytworzenia wyrobów gotowych i półgotowych składają się wszystkie koszty związane pośrednio lub bezpośrednio z produkcją a w szczególności: *surowce, półwyroby, materiały pomocnicze, energia obca, wynagrodzenia w pieniądzu i w naturze pracowników wraz ze świadczeniami pu-*

bliczno-prawnymi ponoszonymi przez pracodawcę wskutek zatrudnienia tych pracowników, wszelkiego rodzaju daniny publiczne z wyjątkiem podatku dochodowego i obrotowego, remonty, konserwacje, amortyzacja majątku stałego, biorącego udział w produkcji oraz odpowiednia przypadająca na dział fabrykacji część kosztów ogólnego zarządzenia. Do kosztów wytwarzania nie zalicza się oprocentowania kapitałów własnych i obcych, wniesionych do przedsiębiorstwa.

Analiza powyższego tekstu rozporządzenia prowadzi do logicznego wniosku, że w każdym przedsiębiorstwie przemysłowym wyżej przykładowo wymienione koszty winny być oddzielnie w księgowości uwidocznione, które wreszcie chociażby w najprostszym sposobie znalazłyby się na wspólnym koncie fabrykacji zwanym również kontem produkcji.

Wykazana suma tych wszystkich kosztów produkcyjnych na koncie fabrykacji po stronie „Winien” da nam koszt własny wyprodukowanych towarów, a na podstawie prowadzonej kontroli ilościowej

wytworzonych produktów łatwo ustalić koszt własny za jednostkę.

Konto „Produkcji” jest zatem punktem wyjściowym w przedsiębiorstwie przemysłowym, od którego to odcinka liczyć się będzie zysk brutto. Jeżeli więc dla przykładu konto produkcji wykazuje po stronie „Winien” sumę zł 685.782,—, a ogólna liczba wyprodukowanych wyrobów gotowych wynosi 2458 sztuk, wówczas koszt własny za 1 sztukę wynosi . . . . . zł 279,— przyjmując dla przykładu marżę zysku brutto 27% doliczamy z zaokrągleniem . . . . . „ 75,—

cena sprzedaży zatem wynosi . . . . . zł 354,— w której to sumie mieści się również zysk netto.

Celem dokładniejszego zrozumienia sprawy podamy w następnym numerze najprostszym przykładem praktycznym właściwego ujmowania księgowania produkcji w przedsiębiorstwie przemysłowym.

mgr M. NOWICKI

Nowe prawo probiercze

Nareszcie doczekaliśmy unifikacji ustawodawstwa probierczego obowiązującego na ziemiach polskich. W każdej dzielnicy obowiązywały odmienne przepisy. Wszystkie te przepisy tracą moc obowiązującą z dniem 18. X. br. z którym to dniem wchodzi w życie dekret z dnia 11 kwietnia br. o prawie probierczym. (Dz. U. R. P. poz. 149/1947). Dekret ten na wstępie podaje *definicję* wyrobów z metali szlachetnych (platyny, złota i srebra) w rozumieniu tego prawa, uznając za nie takie wyroby, w których metale szlachetne łącznie ze sobą bądź też z metalami nieszlachetnymi tworzą stop posiadający niemniejszą zawartość platyny, złota lub srebra od prób ustalonych w tym rozporządzeniu, a mianowicie:

- a) dla wyrobów platynowych: 950/1000
- b) dla wyrobów złotych: 1/960/1000
2/750/1000
3/583/1000
- c) dla wyrobów srebrnych: 1/940/1000
2/875/1000
3/800/1000
- d) dla półfabrykatów dentystycznych przeznaczonych:
  - 1. na korony, mostki i protezy:
    - 1. platynowych 950/1000
    - 2. złotych barwnych 916/1000
    - 3. złotych białych 833/1000
  - 2. przeznaczonych na luty złote 833/1000

Dekret dopuszcza pewne uchybienie (remedium) od powyższych prób, a mianowicie dla wyrobów i półfabrykatów dentystycznych platynowych dopuszczalne uchybienie nie może przekraczać 10/1000, a dla złotych i srebrnych, złożonych: a) z dużych części 5/1000; b) z drobnych lutowanych ze sobą części 10/1000.

Wyroby nie odpowiadające tym próbom uważa się za wyroby z metali nieszlachetnych. Wyroby, materiały listkowe i nitkowe oraz półfabrykaty stosowane w praktyce dentystycznej, wytwarzane z metali szlachetnych w kraju lub przywożone z zagranicy, powinny również czynić zadość jednej z powyższych prób i być ocechowane lub oznaczone przez władzę probierczą z wyjątkami, jak niżej.

Następujące przedmioty, zawierające metale szlachetne wolne są od tego obowiązku:

- a) surowce i półfabrykaty nieprzeznaczone dla celów dentystycznych, w szczególności bloki, sztaby, zlewki, blachy, taśmy, drut — wytwarzane w kraju oraz przywożone z zagranicy;

- b) przedmioty dawnego pochodzenia, przedstawiające wartość archeologiczną, historyczną lub artystyczną, zwłaszcza opatrzone starymi polskimi cechami;
- c) narzędzia i aparaty lub ich części, służące dla celów naukowych, technicznych lub stanowiące tajemnice państwowe;
- d) inkrustacje;
- e) medale, plakiety i żetony, wytwarzane przez mennice państwowe;
- f) ordery i monety, także w przypadkach, gdy tworzą części składowe wyrobów z metali szlachetnych;
- g) wyroby przyjęte do naprawy.

Drugą grupę zwolnień od obowiązku ocechowania lub oznaczenia przez władzę probierczą stanowią wyroby, które jednakże pomimo tego zwolnienia powinny czynić zadość przepisanej próbie a mianowicie:

- a) wyroby platynowe i złote ważące mniej niż 1 gram oraz wyroby srebrne ważące mniej niż 2 gramy w sztuce lub parze, gdy wyroby są parzyste;
- b) wyroby pokryte emalią, o ile wybite cechy jest nie możliwe bez uszkodzenia wyrobu;
- c) narzędzia chirurgiczne.

Poza tym dekret przewiduje możliwość zwolnienia od obowiązku ocechowania, oznaczenia oraz posiadania przepisanej próby przedmiotów przeznaczonych do wywozu za granicę, a to w drodze rozporządzenia Ministra P. i H. w porozumieniu z innymi zainteresowanymi Ministrami.

Dekret gwarantuje tajemnicę co do ilości, jakości i ciężaru wyrobów z metali szlachetnych, zgłoszonych do władzy probierczej przez poszczególnych zgłaszających; tajemnica ta może być ujawniona tylko na żądanie władz sądownych.

Wszystkie osoby trudniące się zawodowo wytwarzaniem, przerobką, naprawianiem, lub handlem przedmiotami z metali szlachetnych mają obowiązek złożenia władzy probierczej przed rozpoczęciem czynności deklarację celem uzyskania świadectwa złotniczego, a to niezależnie od postanowień prawa przemysłowego. Zwinienie przedsiębiorstwa, jak również zmiany dotyczące przedsiębiorstwa w odniesieniu do danych zawartych w deklaracji, winny być również zgłaszane do władzy probierczej.

Wyroby z metali nieszlachetnych, posiadające powłokę z metali szlachetnych lub naśladujące wyglądem metale szlachetne, winny posiadać wybite przez wytwórcę lub sprzedawcę oznaczenie o brzmieniu „metal”, lub „met.”, jednakże Minister P. i H. może w drodze rozporządzenia zwolnić z powobów technicznych wyroby z metali nieszlachetnych od obowiązku wybitia na nim oznaczenia „metal”

lub „met” i nakazać inny sposób oznaczenia tych wyrobów. Wyroby podlegające obowiązkowi oznaczenia przez „metal” lub „met” powinny być zarówno w składach, jak i na wystawach oddzielone od wyrobów z metali szlachetnych i oznaczone wyraźnie odpowiednim napisem.

Wyroby, półfabrykaty przeznaczone dla celów dentystrycznych oraz materiały listkowe i niklowe, zawierające metale szlachetne, znajdujące się u wytwórców lub handlujących na obszarze, na którym przed wejściem w życie niniejszego dekretu nie obowiązywało cechowanie przez władze probiercze, powinny być dostarczone tej władzy do zbadania, ocechowania lub oznaczenia w ciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia o zorganizowaniu na tych terenach władzy probierczej, przy czym wyroby z zawartością platyny od 850/1000 do 950/1000 i złota najmniej 333/1000 oznaczone będą specjalnym znakiem przechodnim.

Przedmioty z metali szlachetnych, znajdujące się u wytwórców lub handlujących, a ocechowane przed dniem wejścia w życie dekretu niniejszego polską cechą probierczą w myśl postanowień ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o upoważnieniu Ministra Przemysłu i Handlu do wydania zarządzeń w zakresie nadzoru nad przemysłem złotniczym i handlem wyrobami złotniczymi oraz organizacji Urzędów Probierczych na obszarach b. zaboru austriackiego i rosyjskiego (Dz. U. R. P. Nr 70 poz. 470) podlegają ponownemu ocechowaniu w terminie ustalonym w rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu.

Dekret przewiduje wydanie całego szeregu rozporządzeń wykonawczych, które dotychczas się nie ukazały.

St. W.

Opóźnienie i zwłoka dłużnika

1. **Opóźnienie.** — Dłużnik dopuszcza się opóźnienia, jeżeli nie wykonuje zobowiązania we właściwym czasie. Opóźnienie nastąpi, gdy dłużnik nie spełnia świadczenia w terminie, oznaczonym w umowie lub ustawie a w przypadku, gdy termin nie jest oznaczony, jeżeli nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. O opóźnieniu mówimy wtedy, gdy niespełnienie świadczenia jest następstwem okoliczności za które dłużnik nie odpowiada, a wykonanie świadczenia jest nadal możliwe. Jeżeli opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiada — mówimy o zwłoce, której skutki są znacznie cięższe dla dłużnika, niżeli zwykłe opóźnienie (art. 243 k. z.).

Gdy spełnienie świadczenia stało się niemożliwe skutkiem okoliczności, za które dłużnik nie odpowiada, zobowiązanie wygasa. Dłużnik, zwolniony skutkiem niemożliwości od obowiązku świadczenia w całości lub części, traci prawo do świadczenia wzajemnego w całości lub części, a gdy je już otrzymał, obowiązany jest do zwrotu (art. 267 k. z.).

Opóźnienie należy więc wyraźnie odróżnić od zwłoki oraz od niezmienionej niemożliwości świadczenia.

Przy zobowiązaniach pieniężnych, dłużnik obowiązany jest zapłacić wierzycielowi tytułem odszkodowania za opóźnienie odsetki umowne, a w braku umowy w tym względzie odsetki ustawowe, licząc od dnia wymagalności długu. Odsetki te należą się wierzycielowi bez potrzeby wykazania przezeń jakiegokolwiek szkody i bez względu na to, czy dłużnik dopuścił się winy. Ustawowe odsetki zwłoki wynoszą 8% rocznie. Przy poręczeniu, opóźnienie dłużnika upoważnia wierzyciela do żądania od poręczyciela wykonania zobowiązania, za które poręczył, w ciągu tygodnia od chwili, gdy wierzyciel zawiadomił go o opóźnieniu dłużnika (art. 633 k. z.).

2. **Zwłoka.** — Dłużnik dopuszcza się zwłoki, jeśli opóźnienie następuje skutkiem okoliczności, za które dłużnik odpowiada, a więc skutkiem winy dłużnika lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność. Będą to wypadki zwinionego niespełnienia świadczenia w terminie oznaczonym w umowie lub ustawie lub też niespełnienia z chwilą zawezwania. Zawezwanie musi nastąpić, jeżeli termin nie jest oznaczony przez umowę lub ustawę oraz nie wynika z natury zobowiązania i okoliczności. Ustawa jednak przyjęła zasadę, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie może być określony na podstawie umowy lub natury zobowiązania, dłużnik obowiązany jest spełnić świadczenie niezwłocznie po powstaniu zobowiązania (art. 132 k. z.).

3. **Następstwa zwłoki dłużnika.** — Następstwa te dadzą się podzielić na cztery grupy:

a) Wierzyciel może domagać się, niezależnie od świadczenia, naprawienie szkody, spowodowanej przez zwłokę (art. 244 k. z.). Odszkodowanie, którego wierzyciel może żądać, obejmuje stratę, jaką poszkodowany poniósł i korzyść, której mógł się spodziewać, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Dzięki temu przy zobowiązaniach pieniężnych wierzyciel nie musi zadowolnić się odsetkami za opóźnienie, lecz może żądać wyższego odszkodowania, gdy udowodni, że poniósł większą szkodę.

Przy sprzedaży handlowej obowiązuje zasada, że w razie zwłoki strona, na której rzecz świadczenie miało na-

stąpić, może, gdy przedmiot sprzedaży ma cenę targową lub giełdową, domagać się jako odszkodowania różnicy między ceną umówioną a ceną targową lub giełdową dnia, w którym świadczenie miało być spełnione. Różnica między ceną umówioną a ceną rzeczywistie zapłaconą lub otrzymaną może domagać się jedynie wówczas, gdy takie wyrównanie szkody było zgodne z zasadami dobrej wiary i nastąpiło bezzwłocznie po upływie umówionego terminu (art. 551 k. h.). Zasada ta nie narusza prawa do żądania odszkodowania według ogólnych zasad kodeksu zobowiązań, jeżeli to jest korzystniejsze dla wierzyciela.

b) Dłużnik, będący w zwłoce, odpowiada za utratę lub uszkodzenie przedmiotu świadczenia, chyba że udowodni, iż jedno lub drugie byłoby nastąpiło, chociażby spełnił świadczenie w czasie właściwym. Norma ta odnosi się do świadczeń przedmiotów co do tożsamości oznaczonych a nie przedmiotów zamiennych. Jeśli więc dłużnik zobowiązany był wydać swój używany samochód, który wierzyciel kupił, a obowiązku swego na czas nie wykonał — odpowiadać będzie za utratę lub uszkodzenie samochodu.

c) Jeżeli zachodzi zwłoka, wiele czynności może wierzyciel sam wykonać na rachunek dłużnika, na co jednak z reguły potrzebuje zezwolenia sądowego. W przypadkach nagłych wierzyciel może, bez upoważnienia sądowego, wykonać czynności na koszt dłużnika lub usunąć na jego koszt to, co wbrew zobowiązaniu uczynione zostało.

W razie zwłoki dłużnika w wykonaniu zobowiązania czynienia, a więc np. w wybudowaniu płotu, wyreperowaniu dachu itp., wierzyciel może żądać upoważnienia sądowego do wykonania czynności na koszt dłużnika, zachowując prawo do odszkodowania. Jeżeli zobowiązanie polega na nieczynieniu, zaprzestaniu lub znoszeniu, wierzyciel może żądać upoważnienia sądowego do usunięcia na koszt dłużnika wszystkiego, co dłużnik wbrew zobowiązaniu uczynił zachowując prawo do odszkodowania (art. 246 k. z.). Zobowiązanie nieczynienia to takie np. zobowiązanie, gdzie ktoś zobowiązuje się nie otwierać konkurencyjnej restauracji na sprzedanej mu parceli albo powstrzymać się od innych czynności. Zaprzestanie polega na zaniechaniu rozwijanej działalności, a znoszenie na dopuszczeniu i nieprzeszkadzaniu cudzej działalności.

d) Wierzyciel może odmówić przyjęcia spóźnionego świadczenia, jeżeli ono nie przedstawia dla niego korzyści. W wypadku odmowy przyjęcia świadczenia nie może jednak dłużnik żądać odszkodowania za zupełne niewykonanie zobowiązania, a jedynie może domagać się odszkodowania takiego, jakie by mu się należało skutkiem zwłoki w warunkach, gdyby przyjął świadczenie. Wierzyciel, który miał otrzymać w darze ziemniaki na 1 października a które miał okazję z zyskiem dalej sprzedać, będzie mógł żądać odszkodowania, skutkiem zwłoki, za straconą korzyść. Wierzyciel ten nie będzie mógł jednak nie przyjąć ziemniaków w spóźnionym terminie i żądać odszkodowania za zupełne niewykonanie, tj. żądać odszkodowania za utraconą korzyść oraz pieniądze zamiast nieprzyjętych ziemniaków. Taka zasada obowiązuje przy zobowiązaniach jednostronnych (np. darowizna). Od niej istnieje wyjątek odnośnie do rzeczy oznaczonych co do gatunku (art. 246 k. z.). Inne jednak będą skutki zwłoki przy zobowiązaniach wzajemnych.

4. *Następstwa zwłoki przy zobowiązaniach wzajemnych.* — Przy zobowiązaniach wzajemnych świadczenie dłużnika jest odpowiednikiem świadczenia wierzyciela. Strony wzajemnie dokorują tu świadczeń, a jedno świadczenie jest tu związane i uzależnione od drugiego. I tak przy umowie sprzedaży — która jest umową wzajemną — kupujący płaci cenę, a sprzedający zobowiązuje się przenieść własność rzeczy na kupującego.

Przy zobowiązaniach tego rodzaju nie wystarczają zwykłe skutki niewykonania zobowiązania. W szczególności samo odszkodowanie nie wydaje się wystarczającym i dlatego ustawa wprowadza przy umowach wzajemnych prawo odstąpienia od umowy oraz żądanie odszkodowania.

Jeżeli jedna ze stron dopuści się zwłoki w wykonaniu zobowiązania wzajemnego, drugiej stronie przysługiwać będą dwie możliwości:

- a) albo dochodzić wykonania zobowiązania i odszkodowania ze zwłoką;
- b) albo, jeżeli woli, odstąpić od umowy — (art. 250 k. z.) zachowując prawo do pełnego odszkodowania.

Dochodzenie zobowiązania obejmuje zarówno dochodzenie świadczenia w naturze jak i w postaci środków zastępczych, tj. nabycia zastępczego, zapłaty wartości rzeczy oznaczonej co do gatunku lub wykonania zastępczego (art. 246 k. z.) o których powyżej była umowa. Z uprawnień tych wierzyciel może korzystać natychmiast, gdy dłużnik popadł w zwłokę lub gdy ma upoważnienie sądowe. Inna będzie sytuacja przy odstąpieniu od umowy. Odstąpienie od umowy uzależnione jest od uprzedniego wyznaczenia dłużnikowi odpowiedniego terminu do wykonania świadczenia z zastrzeżeniem odstąpienia po jego bezskutecznym u-

plywie. Zasadą więc jest, że wierzyciel musi wyznaczyć dłużnikowi termin do wykonania świadczenia z zagrożeniem odstąpienia od umowy. Termin musi być odpowiedni; nie może on być za krótki.

W niektórych przypadkach wierzyciel może odstąpić od umowy bez wyznaczenia dłużnikowi terminu do wykonania zobowiązania. I tak, jeżeli strony zastrzegły sobie prawo odstąpienia od umowy na wypadek niewykonania zobowiązania wzajemnego w terminie ściśle określonym — pokrzywdzony zwłoką może od umowy natychmiast odstąpić. Taka zasada obowiązuje również, gdy wykonanie zobowiązania przez jedną ze stron po terminie nie ma dla drugiej strony znaczenia bądź z uwagi na naturę zobowiązania, bądź z uwagi na niemożliwość osiągnięcia celu, w którym umowę zawarto (art. 251 k. z.).

Odstąpienie od umowy, bez wyznaczenia terminu do wykonania, jest również możliwe w niektórych sytuacjach dzięki szczególnym przepisom ustawy.

Specjalne przepisy odnoszą się do świadczeń podzielnych, które będą miały szczególne zastosowanie przy tzw. świadczeniach sukcesywnych. Świadczeniem sukcesywnym będzie np. powtarzająca się dostawa mięsa w ilości 100 kg tygodniowo. Przy zobowiązaniach podzielonych, prawo do odstąpienia, służące drugiej stronie, ogranicza się, według jej wyboru, do części niespełnionego na czas świadczenia albo do całej reszty niespełnionego świadczenia (art. 250 § 2 k. z.). Tak więc odbierający mięso będzie mógł, skutkiem zwłoki, nie przyjąć tygodniowej dostawy mięsa lub też całej reszty mięsa należnego mu w przyszłych tygodniach, czyli odstąpić od dalszego wykonywania umowy, zachowując w obu wypadkach prawo do odszkodowania.

dr Z. K. Nowakowski.

Wyjaśnienia w sprawie koncesjonowania handlu

Pani „M” „M”. Pyta Pani, czy wobec ukazania się ustawy z dnia 2 czerwca 1947 r. o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 220) oraz rozporządzeń wykonawczych Ministra Przemysłu i Handlu do tej ustawy (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 310, 311 i 312), został utrzymany obowiązek zgłaszania przedsiębiorstw przemysłowych w myśl art. 7 prawa przemysłowego?

Opowiedz. Jak wynika z brzmienia samej nazwy ustawy z dnia 2 czerwca 1947 r. oraz z rozporządzeń wykonawczych do niej, traktując te przepisy o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych, zaś art. 7 prawa przemysłowego mówi o przedsiębiorstwach przemysłowych, (w rozumieniu art. 1 prawa przemysłowego) zgłaszanych w myśl tegoż art. 7 do rejestracji zupełnie niezależnie od wyżej powołanych przepisów o koncesjonowaniu handlu. Zaznaczyć przy tym należy, że zakłady przemysłowe i rzemieślnicze, jeżeli dokonują sprzedaży własnych wyrobów z pomieszczeń ściśle związanych z zakładem wytwórczym, o ile nie mają obowiązku wykupienia oddzielnej karty rejestracyjnej, nie podlegają w myśl § 1 ust. 2. pkt. d. rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 22 sierpnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 310) obowiązkowi uzyskania zezwolenia. Natomiast, jeśli tym warunkom nie odpowiadają — muszą zezwolenie uzyskać na równi z przedsiębiorstwami handlowymi na mocy wyżej powołanej ustawy z dnia 2 czerwca 1947 r. oraz rozporządzeń wykonawczych do niej.

I. Pytanie. Czy prowadzenie biura księgowości podlega także koncesjonowaniu odnośnie koncesjonowania handlu jako przedsiębiorstwa handlowego, czy usługowego?

Opowiedz. Na prowadzenie biura księgowości jako przedsiębiorstwa usługowego należy również uzyskać zezwolenie na mocy ustawy z dnia 2 czerwca 1947 r. o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 220 oraz rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy).

II. Pytanie. Czy skład towarów używanych (komis), który już posiada koncesję na sprzedaż garderoby itp., musi ubiegać się także o koncesję handlową w myśl ustawy z dnia 2 czerwca 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 220)?

Opowiedz. Przedsiębiorstwo takie winno ubiegać się o zezwolenie na mocy § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra

Przemysłu i Handlu z dnia 22 sierpnia 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 310) oraz § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Przem. i Handlu z dnia 22 sierpnia 1947 r. wydanego w porozumieniu z Ministrami Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 311).

III. Pytanie. Czy nieczynny (nie biorący udziału w czynnościach handlowych) wspólnik przedsiębiorstwa (np. matka lub siostra) winien również posiadać kwalifikacje wymagane w § 15 rozporządzenia Ministra Przem. i Handlu z dnia 22 sierpnia 1947 r., wydanego w porozumieniu z Ministrami Apropowizacji Publicznej i Ziemi Odzyskanych (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 311)?

Opowiedz. Odpowiedź na to pytanie zależy od rodzaju spółki, albowiem w myśl § 20 powołanego wyżej rozporządzenia, jeśli ubiegającym się o otrzymanie zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa handlowego jest spółka handlowa lub spółka zawarta na podstawie kodeksu zobowiązań, wówczas wszystkie osoby, upoważnione do reprezentowania tej spółki, winny posiadać kwalifikacje przewidziane dla uzyskania zezwolenia. W danym więc wypadku należy przede wszystkim rozstrzygnąć pytanie, czy „nieczynny” wspólnik upoważniony jest do reprezentowania spółki i w zależności od tego wynikać będzie obowiązek posiadania przez nich odpowiednich kwalifikacji

B. G.

NOWOŚĆ	NOWOŚĆ
Dr Rudolf Langrod	
SKARBOWOŚĆ POLSKA	
W NOWYM USTROJU	
z tabelami taryf i skal podatkowych	
Zawiera wszystkie podatki państwowe i komunalne. Niezastąpiony poradnik dla płacących podatki i księgowych. Informator dla urzędów, adwokatów, studentów.	
Wydawnictwo „POLIGRAFIKA” Łódź, Sienkiewicza 18	

Stosowanie dekretu o prawie karnym skarbowym

W. P. z O. Stan faktyczny: W styczniu 1947 r. stwierdzono w księgach handlowych firmy pewne niedokładności, które jednak nie spowodowały nieuznania ksiąg za nieprawidłowe (nierzetelne) oficjalnym zawiadomieniem urzędu skarbowego. Mimo to władza skarbową wydała orzeczenie karne w oparciu o przepisy nowego prawa karnego skarbowego z dnia 11 kwietnia 1947 r. i to w dniu 7 czerwca 1947 r. kwalifikując występki jako „uszczerpienie dochodów Skarbu Państwa, co stwierdzone zostało przez Brygadę Ochrony Skarbowej w dniu 2 stycznia 1947 r.”

Zdaniem naszym zachodzi tu albo niedokładne przedstawienie stanu faktycznego przez Czytelnika, albo materialna wadliwość orzeczenia karnego wydanego przez władzę skarbową, a mianowicie: orzeczenie grzywny w kwocie zł 10.000,— wskazuje na to, iż nie zastosowano postanowień art. 131 prawa karnego skarbowego dotyczącego wymiaru grzywny na zasadzie „krotności” kwoty uszczuplonego podatku lub podatku na uszczuplenie narażonego a raczej zastosowanie postanowień art. 132 § 2 tegoż prawa, wymierzając grzywnę na zasadzie zagrożenia „kwotowego” co z kolei byłoby uchybieniem materialnym kwalifikującym się do zakwestionowania.

Jeżeli chodzi o zagadnienie oparcia orzeczenia karnego na przepisach materialnych nowego prawa karnego skarbowego, to postępowanie władzy skarbowej jest oczywiście sprzeczne z prawem a to z następujących względów:

Dekret z dnia 11 kwietnia 1947 r. ogłoszony w Dzienniku Ustaw Nr 32 z r. 1947, poz. 140, wszedł w życie w 14-cie dni po jego ogłoszeniu (art. 311 dekretu), a zatem obowiązuje od dnia 1 maja 1947 r. z tym oczywiście zastrzeżeniem, iż do przestępstw skarbowych popełnionych przed tym terminem (1 maja 1947 r.) stosuje się dawne przepisy, ale tylko w przypadku, w którym są one względniejsze dla sprawcy, co ogólnie biorąc nawet i w omawianej konkretnej grupie przestępstw będzie miało miejsce.

Obowiązuje zatem zasada wynikająca wyraźnie z postanowień art. 3 prawa karno-skarbowego w związku z postanowieniami art. 2 § 1 kodeksu karnego, że jeżeli w czasie wydawania orzeczenia karnego obowiązuje ustawa inna (nowa) niż w czasie popełnienia przestępstwa, wówczas stosuje się ustawę nową (a więc w konkretnym przypadku dla przestępstwa popełnionego jeszcze w styczniu 1947 r. nowe prawo karno-skarbowe); jednakże należy zastosować ustawę dawną (w niniejszym przypadku przepisy Ordynacji Podatkowej) jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

„Względność” ta może iść tak daleko, że ustawa dawna nie przewiduje w ogóle kary za dane przestępstwo a nawet nie kwalifikuje odnośnego czynu jako przestępstwo. Typowym przykładem będzie tu przestępstwo w zakresie pobierania i odprowadzenia podatku od wynagrodzeń przez pracodawców: art. 134 nowego prawa karnego skarbowego przewiduje karę grzywny i aresztu dla *płatnika*, który nie tylko zaniecha obowiązkowo obliczenia i pobrania od *podatnika* (pracownika pobierającego wynagrodzenie podlegające podatkowi od wynagrodzeń) należności z tytułu zobowiązania podatkowego, lecz nawet pobierze ją w kwocie niższej od przepisanej dekretem o podatku od wynagrodzeń.

Tymczasem art. 181 Ordynacji Podatkowej przewidywał karę jedynie za „niewpłacenie do kasy urzędu skarbowego sum potrąconych lub zainkasowanych” a więc kwalifikował w danym przypadku jako przestępstwo jedynie czyn mający charakter wyraźnej defraudacji sum już prawomocnie należących do Skarbu Państwa.

Jedynie obowiązująca pod rządem Ordynacji Podatkowej instrukcja podatkowa nakazywała władzom skarbowym wymierzanie za potrącenie podatku w nienależytej wysokości kary porządkowej z art. 185 Ordynacji Podatkowej, przy czym zasadność tego zarządzenia (w zasadzie wewnętrznego i nie wiążącego obywateli) pozostaje kwestią otwartą.

W świetle wyżej przedstawionych przesłanek sformułowanie przez Czytelnika generalnej zasady iż: „wydaje się niedopuszczalnym, aby Urząd Skarbowy mógł na podstawie stwierdzeń dokonanych w styczniu zastosować w chwili, kiedy dekret już obowiązywał, przepisów tegoż dekretu, skoro rzekome naruszenie przepisów leżało w czasie, kiedy dekret jeszcze nie był wydany”... jest słuszne tylko częściowo.

Ogólne przepisy bowiem prawa karnego stoją na stanowisku wstecznej mocy obowiązującej ustawy karnej: jeżeli zatem w chwili wydawania orzeczenia karnego obowiązuje ustawa inna niż w chwili popełnienia przestępstwa (czynu), to ma zastosowanie ustawa nowa.

Jest to do pewnego stopnia odchylenie od zasady wypowiedzianej w art. 1 Kodeksu Karnego (*nulla poena sine lege poenali anteriori*). Jednakże dążenie do sprowadzenia orzeczeń karnych do wspólnej podstawy ustawodawstwa obowiązującego w danej chwili skłoniły prawo karne do innego sformułowania, niżby to wynikało z art. 1 Kodeksu Karnego: „Odpowiedzialności karnej ulega ten, kto dopuszcza się czynu, zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia”.

Stało się to jednak bez uszczerbku dla interesu obwinionego, gdyż jeżeliby ustawa dawniejsza zawierała przepisy względniejsze, to w takim razie stosuje się ustawę dawniejszą. Użycie określenia „względniejsza” oznacza, iż względ brać należy na *ogół interesu*, jaki mieć może obwiniony w zastosowaniu tej lub innej ustawy.

Z drugiej strony kara już wymierzona, lecz jeszcze nie wykonana, nie ulega wykonaniu, jeżeli według nowej ustawy czyn objęty orzeczeniem karnym nie jest przestępstwem. Prawo ma tu na myśli przypadek, kiedy skutkiem zmiany przepisów ustawodawczych czyn dotychczas karygodny przestał być karygodny.

Karę rozpoczętą ale jeszcze nie wykonaną (w zupełności) należy natychmiast przerwać, by nie było sprzeczności pomiędzy zapatrywaniami nowej ustawy na karygodność danego czynu a faktycznym wykonaniem orzeczeń karnych.

W przypadku, gdyby powyższe wyjaśnienia okazały się nie wystarczające, prosimy o ponowne zwrócenie się do nas, przedstawiając jednak dokładnie i bez zwroty stan faktyczny, by umożliwić nam wnikliwe i wyczerpujące rozpatrzenie i opracowanie przedstawionego zagadnienia.

Zygmunt Mielcarzewicz

Pomiary w przemyśle

Potrzeba ustalania jednostek pomiarowych w kosztach i operacjach wytwórczych jest jasna i nie wymagająca bliskiego uzasadnienia. Podstawą wszelkich raportów i wyników produkcyjnych, danych do analizy kosztów i ilościowych określeń dla ustalania procesów wytwórczych jest jednolita obiektywna metoda ścisłych jednostek pomiarowych. Metoda ta pozwala na porównywanie faktów między poszczególnymi przedsiębiorstwami jak i również w całym przemyśle.

W każdym pomiarze znajdują się cztery zasadnicze składniki:

1. Określenie rodzaju bądź wartości mierzonego faktu
2. Ustalenie wzorca tego rodzaju bądź wartości
3. Określenie jednostki pomiarowej
4. Ustalenie dokładnej metody pomiarowej.

Wśród różnych stosowanych metod przede wszystkim

wysuwają się te, które najczęściej i najlepiej odzwierciedlają mierzone fakty:

- a) metoda dokonanych obrotów
- b) „ procentów
- c) „ współczynników doświadczalnych
- d) „ porównawcza
- e) „ sprawności technicznych
- f) „ jednostek fizycznych.

Obydwie metody oparte na obrotach i procentach są najprostszymi matematycznymi wartościami.

Metoda współczynników doświadczalnych opiera się na wartościach bądź ilościach określanych na podstawie badań.

Metoda porównań jest stosowana w bardzo szerokich granicach, głównie jednak w sensie tabel i wykresów.

Metoda sprawności technicznych i jednostek fizycznych jest stosowana dla wyników wytwórczych.

Dnia 5 października 1947 r. zmarł śp.

Dr MICHAŁ SKORNY

radca i b. wiceprezes
Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu

Zmarły swoją długoletnią i cenną pracą położył duże zasługi około rozwoju życia gospodarczego.

Cześć jego świetlanej pamięci.

IZBA PRZEMYSŁOWO-HANDLOWA
W POZNANIU

Aby móc stosować wyżej opisane metody należy ustalić odpowiednie jednostki pomiarowe.

Podana w końcu niniejszej pracy tabela najczęściej używanych jednostek pomiarowych daje możliwość rozwinięcia na drodze analogii potrzebnych dla danego przedsiębiorstwa innych podobnych jednostek.

Pomiary ogólnej sprawności.

Działalność przemysłowa zawiera w sobie cały szereg funkcji i ogólny pomiar ich sprawności, który wyraża się w dwóch zasadniczych wartościach i będzie przedstawiał się następująco:

Et

$E_1 = \frac{Et}{Ep}$ = wydajność danego przedsiębiorstwa

Ep

gdzie Ep — wydajność wzorcowa

Et — całkowita wydajność danej gałęzi przemysłu

Et

oraz $W = 1 - \frac{Et}{Ep}$ = strata (niewykorzystane materiały, czas energia itp.)

W pomiarach przemysłowych bardzo duże zastosowanie posiada metoda roboczogodziny, opracowana przez ame-

rykańskich inżynierów Alforda i Hannuma. Posiada ona zalety poważne. Jest uniwersalną w zastosowaniu przemysłowym, opiera się na jedynej jednoczesnej pomiarowej, łatwa jest w obliczaniu.

Jednostką jest 1000 roboczogodzin i wyraża się symbolem kmh.

Poniższa lista składników działalności przedsiębiorstwa daje przykład zastosowania tej metody.

SKŁADNIKI	WYRAŻENIE POMIAROWE
Koszty energia elektryczna, opał — koszty materiałów obciążenia podatkowe płaca kierownictwo	złotych na 1000 roboczogodzin
Inwestycje budynki	koszty w złotych na 1000 roboczogodzin bądź powierzchnia lub kubatura na 1000 roboczogodzin.
grunty	— " " "
urządzenia wytwórcze	— koszty w złotych na 1 kmh
Wypadki obecność w pracy	— ilość straconego czasu z rącji wypadków na 1 kmh
choroby	— ilość straconego czasu na 1 kmh
Energia mechaniczna	— ilość koni mechanicznych zużytych na 1 kmh
Produkcyjność	— fizyczna wielkość produkcji na 1 kmh
Zyski produkcja, sprzedaż	— złotych na 1 kmh
Ceny sprzedażne	— złotych na 1 kmh

inż. J. Witowski

Komunikaty i różne wiadomości

Oplaty na pomoc zimową

(dotyczy Poznania)

Podajemy do wiadomości, że Miejska Rada Narodowa na posiedzeniu odbytym w dniu 29. 9. 1947 r. powzięła jednomyślnie następującą uchwałę:

„Miejska Rada Narodowa miasta Poznania nakłada na wszystkich mieszkańców miasta Poznania obowiązek miesięcznych opłat od 1. 10. 47 do 31. 3. 48 na rzecz AKCJI POMOCY ZIMOWEJ 1947/48 w następującej wysokości:

- I. Od mieszkań: od każdej izby 5,— zł (nie licząc kuchni) — za wyjątkiem podopiecznych.
- II. Od lokali użytkowych: Przemysł, handel, warsztaty rzemieślnicze i wolne zawody opłacają:
  - a) 15% od ceny wykupu karty rejestracyjnej na rok 1947 przy cenie wykupu karty do 1.499 zł,
  - b) 25% od ceny wykupu karty rejestracyjnej na rok 1947 przy cenie wykupu karty od 1.499 zł wzwyż.

Oplaty powyższe będą uiszczane w formie wykupu znaczków na POMOC ZIMOWĄ. Znaczkami winny być doklejane do pokwitowań za czynsz mieszkaniowy (zasadniczo).

Odpowiedzialność za wykup znaczków ciąży obopólnie na lokatorach i administratorach domów. Sam wykup znaczków winni uskutecznić właściciele wzgl. administratorzy domów (obiektów). Znaczkami należy nabywać w MKOS-ie ul. Matejki 56. Kontrolę wykupu powierza się MKOS-owi i Wydziałowi Podatkowemu Zarządu Miasta”.

Źródło zakupu wyrobów szmatowych.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu podaje do wiadomości, że prywatne przedsiębiorstwa „Myszkowskie Zakłady Szmatowe, inż. Tadeusz Jarnicki i Ska w Myszkowie” produkują normalne fasonowe wyroby szmatowe dla przemysłu hutniczego i metalurgicznego.

Zjednoczone Zakłady Artykułów Ściernych — Organizacja

Na podstawie zarządzenia ministra przemysłu i handlu z dnia 28 sierpnia 1947 r. przystępuje Centralny Zarząd Przemysłu Chemicznego do zorganizowania przedsiębiorstwa „Zjednoczone Zakłady Artykułów Ściernych” na nast. zasadach:

1. Przedsiębiorstwo prowadzone będzie według zasad gospodarki handlowej.
2. W skład przedsiębiorstwa wejdą nast. zakłady:
  - a) Polski Przemysł Szmerglowy „Union” w Sosnowcu,
  - b) Śląski Przemysł Szmerglowy „Vogt” i Sp. w Wapienicy,
  - c) Komorowicki Przemysł Szmerglowy „Ostra” w Białej,
  - d) Przemysł Szmerglowy „Americana” w Łodykowicach,
  - e) Fabryka Wyrobów Szmerglowych „Progress” w Mikuszowicach,
  - f) Fabryka Wyrobów Szmerglowych „Orion” w Katowicach,
  - g) Fabryka Wyrobów Szmerglowych „Haeberle i Sp.” w Grodzisku M.,
  - h) Fabryka Tygli „Grafos” w Białej.
3. Siedzibą przedsiębiorstwa będzie m. Kraków.
4. Nadzór państwowy nad przedsiębiorstwem należy do Ministerstwa Przemysłu i Handlu.
5. Przedmiotem działalności przedsiębiorstwa będzie produkcja tarcz szlifierskich, papierów i płóci szmerglowych, proszków szlifierskich i innych artykułów, które są lub mogą być wyrabiane z tych samych surowców podstawowych.
6. Organem zarządzającym przedsiębiorstwa jest Dyrekcja, która reprezentuje przedsiębiorstwo wobec władz, urzędów i osób trzecich.

HURT HURT

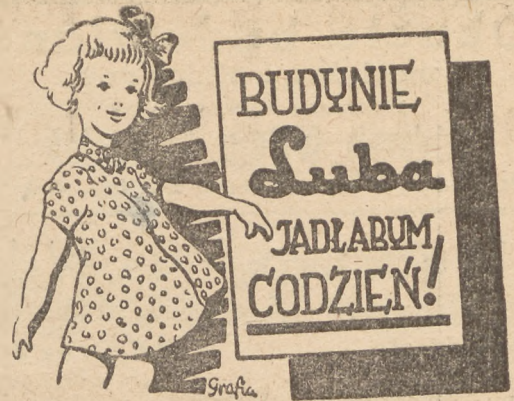
KALENDARZE

NA ROK 1948

POLECA

WIKTOR GOETZ

POZNAŃ, WALKI MŁODYCH Nr 28/29
TEL. 34-79

Polaku-Katoliku!

„Słowo Powszechne”

to Twój dziennik

Wielkop. Oddział Redakcji i Administracji
w Poznaniu
ulica Zygmunta Augusta nr 10a
przy Dyrekcji Kolei Państw.

Polecam:

- Pieprz cały i .. mielony
- Cynamon cały .. mielony
- Goździki
- Liście bobkowe
- Majeranek
- Papryka
- Kminek
- Gorczyca
- Imbir
- Piment
- Żelatyna
- Koriander

Dla PP.
Hurtowników
specjalny rabat

**Przetwórnia i pakownia
środków spożywczych**
właśc. Florian Wiela
Poznań, ul. Gen. Sikorskiego 1 - Tel. 91-74

ŚWIATŁOKOPIE

FOTOKOPIE
dokumentów
POWIELANIE

WYKONUJE

Paleta

SKŁAD PAPIERU - POZNAŃ
KRASZEWSKIEGO 2. tel. 40-67

Maszyny biurowe

Zakup - Sprzedaż - Naprawa

RE-MA

Poznań, Św. Marcin 5
(przy Placu Hoovera) - Telefon nr 44-07

FUTRA-LISY

w wielkim wyborze
własna pracownia

J. IGNASIAK

POZNAŃ, ul. Kantaka 1
Tel. 30-93 Tel. 30-93

Okucia budowlane

mosiężne i niklowane

wszelkie odlewy poleca

Metalownia Witold Zgorzelak

Poznań, Sikorskiego 20 tel. 42-51

Księgarnia Wł. Wilak

Poznań, Kantaka 10

Telefon 44-40

P.K.O. nr V-4085

	cena
Cyprian — Fotografia małoobrazkowa	„ 200
Cyprian — Fotografia praktyczna	w druku
Diels — Chemia organiczna	w druku
Fayol — Administracja przedsiębiorstwa	„ 390
Grabowski — Ustawa o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym	„ 150
Hartman — Wzory pism procesowych i administracyjnych	w druku
Hryniewiecki — Krótki zarys polskiego prawa upadłościowego oraz polskiego prawa o postępowaniu układowym	„ 120
Howorka — Krótki zarys zobowiązań	„ 120
Jonsik — Jak sporządzić testament	„ 100
Lewandowski — Chem. analiza jakościowa wyd. II	„ 350
Lewandowski — Foto - Recepty	„ 200
Lutosławski — Przykład organizacji zakładu przemysłowego Wyd. II	„ 600
Nikodymowa — Wzory matematyczne	„ 120
Nikodymowie — Wstęp do rachunku różniczkowego	„ 150
Peretiatkowicz — kodeks polityczny	w druku
Peretiatkowicz — Państwo współczesne	w druku
Peretiatkowicz — Podstawowe pojęcia prawa administracyjnego	„ 250
Peretiatkowicz — Wstęp do nauk prawnych	„ 200
Poradowski — Akustyka muzyczna	„ 140
Poradowski — Nauka harmonii	„ 250
Rytel — Teoretyczne podstawy organizacji	„ 230
Rzepecki — Bydgoskie zwyczaje handlowe	„ 125
Skalski — Ocena działalności przedsiębiorstw na podstawie zamknięć rachunkowych	„ 500
Skalski — Technika handlu hurtowego	„ 180
Skalski i Feige-Górski — Jednolity plan kont przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych w praktyce	„ 380
Skalski — Zasady inwentaryzowania i bilansowania	w druku
Skowroński — Produkcja owoców i przetwórstwo owocowe	„ 140
Taylor — O istocie spółdzielczości	„ 100
Taylor — Zarządzanie warsztatem wytwórczym	w druku
Waschko St. — Incoterms 1936. Międzynarodowe prawidła wykładni formuł handlowych	„ 100
Włękowski — Postępowanie nakazowe i upominawcze	„ 120
Witkowski — Zasady księgowości i kalkulacji fabrycznej	w druku
Witowski — Administracja przedsiębiorstwa	„ 100
Witowski — Gospodarka materiałowa	„ 100
Witowski — Organizacja zakupów i sprzedaży	„ 100
Witowski — Sprawozdawczość w przedsiębiorstwie	„ 100
Witowski — Zasady organizacji pracy biurowej	„ 100
Witowski — Organizacja transportu fabrycznego	„ 100
Witowski — Obliczanie kosztów własnych	w druku
Zaleski — Istota i rozwój naukowej organ. pracy	„ 120
Znamierowski — Elementarne wiadomości o państwie	200

Opiata pocztowa ulszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

Opakowania i kartony dla przemysłu spożywczego, cukierniczego i chemicznego wykonuje
Wytwórnia Opakowań Papierowych i Teksturowych

właśc.: **J. DOMIN**

Poznań, ul. Mylna 24 — Tel. 94-11

Centrala Maszyn i Przybor. Biurowych

Naprawa: Maszyn do pisania - Liczenia - Powielaczy

i Ras rejestracyjnych

Przeróbka: Maszyn do pisania na układ polski

KUPNO

SPRZEDAŻ

wł. Cz. Filipiak

Poznań, Sw. Marcin 32 — Tel. 88-19

Najlepsza
i naprawdę...

Poznań, Al. Marcinkowskiego 7

Tel. 43-23, 21-04

E. WIŚNIEWSKI i S-ka

Maszyny Biurowe i Warsztat Naprawy

POZNAŃ, Marszałka Focha 20

Telefon nr 65-88

Naprzeciw DWORCA ZACHODNIEGO

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 15,—

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządkiem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy
Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon 30-80 i oddz. Kraków, Rynek Gł. 46 —
Tel. 503-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16
Tel. 17-66 — Toruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 30,—zł, prenumerata kwartalna 300,— zł